

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

La no-violència

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

MARTA BALAGUER

'Bet i Bup, si jo fos com tu'

Jacques Sémelin, *La no-violència explicada a les meves filles*. Traducció de Marina Espasa. Editorial Empúries. Barcelona, 2002. A partir de 10 anys.

Toni Giménez, *Canta'm un conte*. Il·lustracions de Carme Julià. Editorial La Galera. Barcelona, 2002. A partir de 5 anys.

David Cirici, *Bet i Bup, si jo fos com tu*. Il·lustracions de Marta Balaguer. Edicions Destino. Barcelona, 2002. A partir de 5 anys.

En un món tacat per la violència, una reflexió sobre la no-violència, adreçada als joves és més que oportuna. El llibre està escrit per Jacques Sémelin, professor parisenç que ha dedicat els últims 20 anys a l'estudi dels fenòmens de la violència extrema i de la resistència civil. La gènesi del breu assaig parteix de quan l'autor es troba en la necessitat d'explicar a les seves dues filles de 13 i 8 anys què vol dir el terme *no-violència*.

L'autor va recórrer a un còmic sobre la lluita de Martin Luther King i els negres americans. I de les reaccions que va experimentar amb les seves filles i de les preguntes que elles li van fer, va elaborar les respostes del llibre, que es llegeix en una hora escassa però intensa.

¿Si algú ens agredeix, què hem de fer? ¿Què es pot fer davant d'una banda d'atacadors? ¿Què es pot fer contra una agressió sexual? ¿Què es pot fer contra la violència dels joves? ¿Què es pot fer contra el racisme? La referència a casos d'accions no-violentes de la història més recent que van aconseguir els seus propòsits és el millor exemple.

Jacques Sémelin té una teo-

ria d'entrada: "La no-violència no és la passivitat: és una manera de ser i una manera d'actuar que intenta arreglar els conflictes, lluitar contra la injustícia, construir una pau duradora". El plantejament, doncs, interessa els joves, pel seu tractament, però també els adults que sovint han de respondre a preguntes, com les de les filles de Jacques Sémelin. I com passa en altres llibres com aquest, l'autor podria caure en la demagògia, en les

respostes falses i fetes per compromís, en la hipocresia, en el típic dir i no fer.

Però, en realitat, *La no-violència explicada a les meves filles* és un volum que ajuda els lectors en procés de maduresa a tenir més confiança en un mateix i a descobrir la força que cadascú té dins seu, la força de la pròpia dignitat.

L'àlbum *Canta'm un conte*, de Toni Giménez, també està en la línia de llibres d'intencions extraliteràries. El seu títol ja indica que es tracta de contar contes cantant. I això és el que fa Toni Giménez amb un CD que acompanya l'àlbum, integrat per il·lustracions i les lletres dels contes convertits en cançons.

Deu peces que, com no amaga l'autor, respiren un aire folk. Per tant, les fa ideals per a ocasions especials en grups d'esplai, escoles i focs de camp. Els deu contes, a més, treballen volgudament els valors: l'amor als animals, la so-

Sémelin explica a les seves dues filles què vol dir el terme 'no-violència'

lidaritat, la pobresa, la paciència, l'amistat, la humilitat, la generositat i la diversitat.

I finalment, un àlbum de David Cirici i Marta Balaguer, aquest a Destino, que s'afegeix a la sèrie dels personatges Bet i Bup. Aquesta vegada la parella es pregunta com podria ser si no fos com és. A partir de les comparacions, molt breus en el text i molt il·lustratives amb les imatges, el llibre es converteix també en un joc extraliterari per als més petits i per a educar a pensar, ni que sigui, de moment, mirant-se el melic.

Lemony Snicket, *El gran finestral*. Traducció de Marcel Farran. Il·lustracions de Brett Helquist. Editorial Columna. Barcelona, 2002. A partir de 10 anys.

Francesc Miralles, *Un haiku per a l'Alicia*. Col·lecció *Gran Angular*. Editorial Cruïlla. Barcelona, 2002. A partir de 14 anys.

Josep-Manuel Rafi, *Gorgojus d'Oix*. Il·lustracions de Lluïset. Col·lecció *Sopa de Llibres*. Editorial Barcanova. Barcelona, 2002. A partir de 10 anys.

els germans orfes Baude- laire tornen a la càrrega i no es poden escapar de la mala sort i la misèria. La por en aquest nou lliurament pren forma d'huracà, d'afamades sangoneres, de sopa de cogombre freda, d'un capità sospitós i d'una nina anomenada Pretty Penny. Poca broma. Tercer llibre d'aquesta sèrie.

El protagonista d'aquesta novel·la, amb què Francesc Miralles va guanyar el premi Gran Angular del 2001, viu, als disset anys, un fracàs estrepitos. Quan es troba en un cul-de-sac, coneix l'Alicia, una noia que acaba de fundar una societat secreta on la felicitat, els diners o el sentit de la vida tenen un altre color. I, a més, és una admiradora dels haikus.

L'arribada de Gorgojus, amb un bastó que parla, sorprèn els vilatans d'Oix, poc avesats a rebre forasters. La senyora del castell, però, l'aixopluga amb una condició: ha d'esbrinar quin ésser impedeix tornar al poble la gent que s'atreveix a endinsar-se al bosc. Rince del Vent, el mag del castell, tem que el nouvingut li prengui el lloc.

La condició efímera

CONCHA GARCÍA

POESIA

Hilde Domin, *Poemes*. Introducció i traducció de Hans Leopold Davi. Edició bilingüe. Amelia Romero, editora. Sant Cugat del Vallès, 2002.

El maig del 1986 un assaig escrit l'any 1968 per Hilde Domin es va traduir al castellà a l'editorial Alfa. Un llibre difícil de trobar ara mateix que es va convertir en joia precisament perquè abordava la situació de la lírica just enmig de la crisi dels 60 a Alemanya, després que la revista *Kursbuch* pronunciés una mena de prohibició de la literatura culpant-la d'haver portat només una pseudovida, allunyada dels temps i poc crítica amb la realitat històrica. "Es coneixen els llibres quan se'ls crema", deia una pancarta al seminari de germanística a Berlín. I en certa manera, com diu el pròleg del llibre, era una censura metafòrica, ja que només es tenien (i es tenen) els mitjans de comunicació amb els seus càstigs i premis, en suma, els que fan literatura i dominen l'opinió, i la majoria dels lectors no sos-

pitien res de tot això, simplement aquesta es veu afectada indirectament. La missió política de la lírica -destacava Hilde Domin- consisteix a rebutjar tota missió i parlar per tots, i es plantejava la qüestió d'acabar amb el poti-poti de les paraules buides, perquè la paraula exacta és capaç de denominar, no d'etiquetar el món.

Revisar avui altre cop aquests textos torna a informar i a enriquir, sobretot perquè la lírica sempre ha de retrobar el lector, fer-lo còmplice, i personalment penso que la poesia ens manté en un moment fugaç, aferrats per sempre al text. Per tant, podem celebrar l'edició d'aquesta antologia poètica de la gran crítica alemanya, poemes que per primera vegada es tradueixen al castellà (i de passada faig l'ullet perquè algú la tradueixi també al català).

Nascuda a Colònia (1909), Hilde Domin va estudiar en diverses ciutats: Heidelberg, Berlín, Roma i Florència. D'origen jueu, va emigrar a Anglaterra el 1939; després va viure 14 anys a la República Dominicana amb el seu marit fins al seu retorn a Heidelberg. Autora de diversos poemaris, aquesta antologia, seleccionada i traduïda amb molt bon criteri unitari, la col·loca entre

les primeres poetes alemanyes del segle XX (recordem també altres dues dones com ara Ingeborg Bachmann i Nelly Sachs). Fins ara ha publicat un total de sis poemaris. L'últim títol, *El árbol florece no obstante*, va aparèixer el 1999.

Als seus poemes passa d'una primera etapa amb tons surrealistes a un vers més depurat, on l'adjectiu és col·locat quan resulta indispensable. La seva paraula, nua d'artificis verbals, és sobria, i la traducció així ho transmet. No obstant, no es tracta d'una poesia abreviada, en aquesta nua gairebé esquelètica se succeeixen experiències que transcendeixen la realitat immediata mitjançant l'acte d'escriure i la seva última conseqüència: la paraula. Aquesta actua com una caixa màgica on tot es guarda i alhora tot es mostra, i ens avisa de la nostra condició efímera fugint de l'anècdota. "Se leerá de nosotros en tiempos posteriores. / Nunca quise despertar en tiempos posteriores la compasión de los colegiales. / Nunca encontrarme de esa manera / en un cuaderno de clase". La subtilitat amb què desenfila l'agulla dels enganys i la capacitat de visió penetrant al voltant de la condició humana són valors afegits a aquesta excel·lent poesia.